

ואם כן, הוזה ליה דין זה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, שהרי בית שמאי מחייבים רק על רביעית ואילו בית הלל מחייבים בפחות.

והרי שנינו במסכת עדויות את כל המקומות בהם מקילים בית שמאי מבית הלל, ודין זה לא מופיע שם!?

אמר ליה: **כי אתשיל**, כשנשאלה בבית ג-9 במדרש השאלה "כמה ישתה ויהא חייב" — לא באדם רגיל היא נשאלה, אלא באדם גדול, וכגון **בעוג מלך הבשן אתשיל**. דהו ליה בית שמאי, הסוברים שאפילו אדם שכזה חייב על שתיית רביעית, לחומרא. כי לבית הלל חייב רק על שתיית כמלוא לוגמיו, שהוא שיעור גדול מרביעית באדם זה, ושיטתם היא לקולא.

מתקיף לה רבי זירא: מאי שנא שיעור אכילה — דכל חד וחד, בין אדם גדול ובין אדם קטן, שיעורו הוא בככותבת. ומאי שנא שתיה, דכל חד וחד בכמלוא לוגמיו ידיה משערים, לפי בית הלל!?

אמר ליה אבוי: קים להו לרבנן בככותבת דבהכי מיתבא דעתיה, שכל אדם דעתו מתיישבת באכילת ככותבת. ואילו בציר מהכי, בפחות מככותבת לא מיתבא דעתו.

אבל בשתיה — רק בכמלוא לוגמא ידיה מיתבא דעתיה, אך בשתיית מים כמלוא לוגמיו דחבריה — לא מיתבא דעתיה. ולכן השיעור תלוי בכל אדם, לפי מלוא לוגמיו.

מתקיף לה רבי זירא: וכי יתכן שכל העולם כולו דעתו מתיישבת עליו בככותבת, וגם עוג מלך הבשן דעתו מתיישבת בככותבת?

בית שמאי אומרים: רביעית.

ובית הלל אומרים: מלא לוגמיו.

רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: כמלא לוגמיו.

רבי יהודה בן בתירא אומר: כדי גמיעה!

והרי הלכה כבית הלל, והם מחייבים כמלוא לוגמיו ממש.

ומשנינן: מי עדיפא לשון הברייתא ממתניתין, דאוקימנא שאין כונת המשנה למלוא לוגמיו ממש אלא כדי שיסלק לצד אחד, שיראה כמלוא לוגמיו חייב.

הכי נמי בברייתא אמור שכונת הברייתא לומר: כדי שיראה מלוא לוגמיו כאשר יסלקנו לצידו האחד, ולא מלוא לוגמיו ממש.

ותמהינן: אי הכי — היינו רבי אליעזר, החולק על בית הלל ואומר "כמלוא לוגמיו"!

ומשנינן: איכא בינייהו, בין בית הלל לרבי אליעזר — מלא לוגמיו דחוק.

לבית הלל האומרים "מלוא לוגמיו", אין די בשיעור דחוק כדי לחייבו, אלא צריך שיראה בצד אחד מלוא לוגמיו ברווח.

אבל לרבי אליעזר די "כמלוא לוגמיו", גם בשיעור דחוק.

מתקיף לה רב הושעיא לשמואל: אם כן, כדבריך, שאין צורך במלוא לוגמיו ממש כדי לחייבו, הרי שיעור זה הוא פחות מרביעית.

דהיינו, וכי יתכן להשוות את זמן האכילה של אכילת זית ואכילת כותבת, ולומר שאם אכל את הכותבת, הגדולה מהזית, ושהה באכילתו יותר מאכילת פרס, יהיה פטור עליה?

אמר ליה אביי: כך קים להו לרבנן, דבהכי באכילת כותבת בכדי אכילת פרס מיתבא דעתיה, במשך טפי יותר זמן מהכי — לא מיתבא דעתיה.

וכיון שעוסקת הגמרא בענין אכילת פרס, היא מביאה שאלות נוספות בענין אכילת פרס.

מתקיף לה רבא על הא דאמרין שאדם טהור שאוכל מאכלים טמאים, כאשר הוא אוכל "חצי פרס" [דהיינו כשיעור שתי ביצים, שהוא מחצה מה"פרס"], במשך זמן של אכילת פרס — הרי הוא נפסל מלאכול תרומה.

[וטומאתו היא רק מדרבנן כי מן התורה אין אוכל מטמא אדם, היות ואוכל לעולם אינו נעשה אב הטומאה, ואין אדם נטמא אלא מטומאה שהיא במדרגת אב הטומאה או למעלה הימנה, ולא מתחתיה].

וכי יתכן להשוות בין אכילת שיעור שתי ביצים לאכילת כזית, ולומר: בין אכילת כזית בכל מקום הרי היא בכדי אכילת פרס, ובין אכילת חצי פרס אוכלים טמאים היא בכדי אכילת פרס?!

אמר ליה רב פפא: הנח ל"טומאת גוויה", שנפסל האדם שאכל מאכלים טמאים מלאכול בתרומה, כיון דלאו דאורייתא היא, הקילו בה חכמים, שאם לא אכל את כל

אמר ליה אביי: כך קים להו לרבנן, דבכל אדם בהכי מיתבא דעתיה, בציר מהכי — לא מיתבא דעתיה.

מיהו, כולי עלמא — מיתבא דעתיה טובא, שאכילת ככותבת מיישבת דעתם באופן מרובה, ועוג מלך הבשן — מתיישבת דעתו בככותבת רק פורתא, מעט.

מתקיף לה רבי זירא על אביי שהסביר כי שיעור ככותבת הוא קבוע היות ובשיעור כזה מיתבא דעתיה של כל אדם:

וכי יתכן שגם בשר שמן יהיה יתובא דעתיה בככותבת, וגם בלולבי גפנים יהיה יתובי דעתיה בככותבת?!

אמר ליה אביי: קים להו לרבנן בשיעור ככותבת דבהכי מיתבא דעתיה, בציר ובפחות מהכי לא מיתבא דעתיה.

מיהו, בשר שמן — מיתבא דעתיה טובא, הרבה [היטב]. בלולבי גפנים — רק פורתא מעט.

מתקיף לה רבא על אביי: הרי שיעור זמן "אכילה" ביום הכיפורים, שמצרפים את כל הנאכל במשך הזמן הזה, גם אם הפסיק בין האכילות, הוא כשיעור אכילה בכל דבר, שהוא כזמן האכילה של "אכילת פרס" [דהיינו, זמן אכילה של פת בשיעור של ארבעה ביצים, שהיא מחצית "פרס"] מככר גדולה של שמונה ביצים, שבה משערים כמה וכמה שיעורי תורה].

כזית בכדי אכילת פרס, וכותבת בכדי אכילת פרס?!

מחצית הפרס של אוכלים טמאים בתוך כדי אכילת פרס, הוא אינו נטמא.

ותמהינן: מי אמר רב פפא הכי שטומאת הגוויה של אדם האוכל מאכלים טמאים היא רק מדרבנן?

וחכתיב [ויקרא יא] בענין איסור אכילת שרצים טמאים "ולא תטמאו בהם, ונטמתם בם".

ואמר רב פפא: מכאן שטומאת גוויה על ידי אכילת שרצים או מאכלים טמאים דאורייתא היא!

ומשנינן: לעולם טומאה מדרבנן בעלמא היא, וקרא — אסמכתא בעלמא.

שנינו במשנה: כל האוכלין מצטרפים לשיעור ככותבת.

אמר רב פפא: אכל אומצא חתיכת בשר חי ומילחא והמלח שעליה — מצטרף המלח לבשר לשיעור כותבת.

ואף על גב דאכילת מלח לאו "אכילה" היא, שהרי אין דרך בני אדם לאכול מלח אלא רק כשהוא מעורב באוכל וכאן הוא נמצא מעל האוכל, כיון דאכלי אינשי אומצא כשהמלח על גבה, מצטרפין המלח והבשר לשיעור כותבת.

אמר ריש לקיש: ציר [רוטב הנמצא על הירק כתוצאה מכבישתו, או מחמת טיבולו במשקה] שעל גבי ירק — מצטרף אל הירק לככותבת ביום הכפורים.

ופרכינן: פשיטא!

ומשנינן: מזה דתימא ציר משקה הוא. קא משמע לן שכל דבר שהוא "אכשורי אוכלא", ואפילו רוטב, הנמצא על האוכל ובא "להכשירו", כדי שיהא טוב לאכילה — אוכלא הוא נחשב.

אמר ריש לקיש: האוכל בליל יום הכיפורים "אכילה גסה" שאין בה הנאה, בהיותו שבע מהסעודה המפסקת לפני כניסת יום הכיפורים — פטור עליה.

מאי טעמא? [ויקרא כג] "אשר לא תענה כתיב, פרט למזיק את עצמו ואת אכילתו הקודמת, כאשר הוא ממשיך ואוכל אכילה גסה, ואינו מבטל בכך את העינוי.

אמר רבי ירמיה אמר ריש לקיש: אדם זר שאינו כהן שאכל תרומה אכילה גסה — משלם רק את הקרן ואינו משלם את החומש.

שנאמר [ויקרא כב] כי יאכל — פרט למזיק.

אמר רבי ירמיה אמר רבי יוחנן: זר שכוסם א-9 א-9 שיעורים של תרומה, שאוכלן שלא כדרך אכילתן — משלם את הקרן ואינו משלם את החומש. לפי שנאמר בתרומה [ויקרא כב]: "איש כי יאכל קודש בשגגה, ויסף חמישיתו עליו, ונתן לכהן את הקודש". ודרשינן: כי יאכל — פרט למזיק.

אמר רב שיזבי אמר רבי יוחנן: זר שבלע [על אף שלא לעס] שזפין של תרומה, וחקיאן, ואכלן אדם אחר —

הראשון משלם קרן וחומש. לפי שגם בליעת שזיפים נחשבת דרך אכילה.

והשני שאכל אותן לאחר ההקאה, שלא היו ראויים אז לאכילה אלא רק להסיקן בתנור,